

**Advies over het voorontwerp van decreet
betreffende de organisatie en financiering van het
wetenschaps- en innovatiebeleid**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid

1 Situering

Op 19 januari 2009 ontving de Vlaamse Onderwijsraad een spoedadviesvraag van minister Ceysens over het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid. De werkgroep Onderwijs in Innovatie, voorgezeten door Harry Martens, bereidde dit advies voor. De Raad Hoger Onderwijs besprak dit advies in een extra zitting op 29 januari 2009. Hij keurde het goed in aanwezigheid van 15 stemgerechtigde leden met 14 stemmen voor en 1 onthouding.

2 Onderwijsaangelegenheden

De Raad Hoger Onderwijs begrijpt dat de Raad van State in zijn advies bij het voorontwerp van decreet heeft aangedrongen op een advies van de Vlor omdat het decreet ook een aantal onderwijsaangelegenheden behandelt. De Raad van State doelt hiermee vooral op de artikelen betreffende de financiering van het FWO. De Raad Hoger Onderwijs heeft het voorontwerp van decreet in zijn geheel doorgenomen en concludeert dat het voorontwerp nog meer artikelen bevat die handelen over onderwijsmaterie. Hij behandelt daarom in dit advies het geheel van het voorontwerp van decreet.

Gezien de veelheid aan elementen uit het voorontwerp van decreet die raken aan onderwijsmaterie, betreurt de Raad Hoger Onderwijs het dat hij niet vroeger in dit proces betrokken is. Hij is ervan overtuigd dat hij, indien hij eerder geconsulteerd was, ook een goede bijdrage had kunnen leveren aan de totstandkoming van dit decreet. Onderwijs en onderzoek zijn in het hoger onderwijs van vandaag immers onlosmakelijk verbonden. De Raad Hoger Onderwijs beveelt daarom een betere wisselwerking aan tussen de twee betrokken beleidsdomeinen.

De raad wijst er ook op dat indien een decreet onderwijsmaterie bevat die repercussies heeft op het personeel, dit decreet ook met de onderwijsvakbonden onderhandeld moet worden.

3 Onderzoek in professionele bacheloropleidingen

De Raad Hoger Onderwijs heeft in een eerder advies dat hij samen met de VRWB finaliseerde (Onderwijs: kiem voor innovatie, 13 mei 2008), reeds benadrukt dat de wisselwerking tussen onderzoek en onderwijs van zeer groot belang is voor de geleverde kwaliteit. Dit geldt zowel voor academische als voor professionele opleidingen. De professionele bacheloropleidingen zijn vooral actief in het domein van het projectmatig of praktijkgebaseerd wetenschappelijk onderzoek. Het doel van het onderzoek binnen deze opleidingen is enerzijds de resultaten van het onderzoek integreren in het geboden onderwijs en anderzijds dienstverlening aan de industrie en/of de maatschappij. De raad vindt het jammer dat het hele voorontwerp van decreet geen melding maakt van het onderzoek in het professioneel hoger onderwijs. Het gaat dan om het PWO. De raad merkt hierbij bovendien

op dat het PWO vandaag erg onduidelijk gedefinieerd is. Dit voorontwerp van decreet zou de wisselwerking tussen verschillende soorten onderzoek in elk geval moeten stimuleren.

Voor de Raad Hoger Onderwijs is het noodzakelijk dat het onderzoek in de professionele bacheloropleidingen blijvend gevaloriseerd wordt, ook na het beëindigen van de academisering en na de vervollediging van een eventueel integratieproces. Daarom is het voor de raad belangrijk dat een decreet als dit getuigt van een brede visie op wetenschap en innovatie, die ruimte laat voor een bijdrage vanuit het praktijkgebaseerd onderzoek. Hier en daar is het voorontwerp hierin geslaagd. Zo vindt de raad het positief dat het IWT inhoudelijk verbreed wordt en dat de nieuwe naamgeving dit ook reflecteert. De Memorie van Toelichting bij artikel 26 dat de opdrachtbepaling van de strategische adviesraad voor het wetenschaps- en innovatiebeleid beschrijft, vertrekt vanuit eenzelfde visie. De raad betreurt dat het voorontwerp zelf deze visie niet consistent hanteert. De raad raadt alvast aan de opdrachtbepaling voor de strategische adviesraad in kwestie in het voorontwerp van decreet in die zin te verruimen. De raad verwacht ook dat, in het licht van de toekomstige ontwikkelingen in het hoger onderwijs, ook de professionele bacheloropleidingen betrokken worden bij de strategische onderzoekscentra. Dit is in het voorontwerp van decreet voorlopig niet het geval.

4 Kader

De Raad Hoger Onderwijs stelt vast dat het voorontwerp van decreet een ruim kader schetst dat geconcretiseerd is –of vaak nog geoperationaliseerd moet worden– in uitvoeringsbesluiten. Dit geeft de overheid de nodige ruimte en flexibiliteit en vermijdt dat elke kleine aanpassing tot een decreetswijziging leidt. De raad wijst er echter op dat hiermee omzichtig moet omgesprongen worden omdat men op die manier wel aan de adviesbevoegdheid van de strategische adviesraden voorbij gaat.

5 Definities

De Raad Hoger Onderwijs stelt vast dat de definities die het voorontwerp van decreet hanteert, internationaal gericht zijn. De raad vindt dit positief, maar is toch van mening dat definities die in verschillende decreten gehanteerd worden, best gelijk en coherent zijn. Op z'n minst zou de Memorie van Toelichting moeten vermelden dat deze definities in samenhang met andere decreten gelezen moeten worden.

6 FWO

De Raad Hoger Onderwijs deelt de visie van de Raad van State dat over de aanpassingen met betrekking tot het statuut en de financiering van het FWO, een Vlor-advies aangewezen is. Het FWO verleent immers financiering voor de vorming van navorsers. De vorming van navorsers is ongetwijfeld een onderwijsfunctie: het is de hogeronderwijsinstelling die het diploma van doctor uitreikt. Bovendien ligt het uitgevoerde onderzoek aan de basis van het academische karakter van het gehele geleverde onderwijs.

De Raad Hoger Onderwijs begrijpt dat de overheid de verdeling van subsidies als een overheidsaangelegenheid beschouwt, maar begrijpt niet waarom dit een aanpassing van het statuut van het FWO noodzakelijk maakt. De raad was tevreden over de huidige werking van

het FWO en is voorstander van een verdeelmechanisme dat gebaseerd is op louter wetenschappelijke gronden.

De Raad Hoger Onderwijs pleit voor het behoud van het statuut van het FWO als een privaatrechtelijke stichting van openbaar nut en het behoud van de daarmee gepaard gaande autonomie. De raad vraagt daarom de schrapping van alle artikelen uit het voorontwerp van decreet die daaraan raken.

Het argument dat het FWO als privaatrechtelijk vormgegeven EVA dicht bij de beleidsvoorbereiding komt te staan, heeft als nadeel dat de overheid via haar aanwezigheid de werking van het FWO directer kan beïnvloeden. De raad vraagt zich af of hiermee de onafhankelijkheid van het FWO nog voldoende gegarandeerd is. Zo leest de raad

- in de opdrachtbepaling van het FWO (artikel 18) dat
  - o de Vlaamse Regering het FWO kan belasten met bijzondere opdrachten;
  - o de Vlaamse Regering de voorwaarden bepaalt waaraan de aanvragen voor financiële steun bij het FWO moeten voldoen;
  - o het FWO bijdraagt tot de voorbereiding van het beleid van de Vlaamse Regering;
- in de samenstelling van de Raad van Bestuur (artikel 19, §5), dat de impact van de Vlaamse Regering veel sterker doorweegt dan vroeger het geval was;
- in artikel 20 dat de Vlaamse Regering de benoeming en het ontslag van de secretaris-generaal van het FWO bekrachtigt.

Deze voorbeelden tonen volgens de Raad Hoger Onderwijs aan dat de autonomie van het FWO door de hervorming gecompromitteerd wordt. Indien de overheid met de omvorming doorgaat, pleit hij voor aanpassingen die de onafhankelijkheid van het FWO beter garanderen.

Een beroepsprocedure tegen een beslissing van het FWO was tot dusver niet mogelijk omdat de beslissingen genomen werden op louter wetenschappelijke gronden op voorstel van de wetenschappelijke commissies. De Raad Hoger Onderwijs pleit ervoor om de beroepsprocedure die nu bij een eventuele hervorming ingesteld wordt, enkel toepasbaar te maken op procedurefouten en niet op de wetenschappelijke beoordeling.

Indien een hervorming wordt doorgezet, dan mag dit in elk geval geen gevolgen hebben voor de personeelsleden in de hogescholen en universiteiten die met FWO-middelen aangesteld zijn en voor de personeelsleden van het FWO zelf. De raad begrijpt dat dit voorlopig niet het geval is.

7 Expertisecellen inzake wetenschapscommunicatie

In dit hoofdstuk lijkt het alsof de administratieve last voor het verwerven van subsidies zwaarder wordt. De Raad Hoger Onderwijs pleit voor administratieve vereenvoudiging en vooral een vereenvoudiging van de rapportering.

8 Statuten van onderzoekers en doctoraatsbursalen

De Raad Hoger Onderwijs stelt vast dat de minister bij het opstellen van het voorontwerp van decreet aandacht heeft voor de invulling van de bestuursmandaten binnen de agentschappen en instellingen die opgenomen zijn in het voorontwerp van decreet, maar op geen enkele manier aandacht heeft voor het statuut en de rechtspositie van de onderzoekers en doctoraalstudenten, in casu diegenen die door hun inzet voor onderzoek en innovatie de belangrijkste bijdrage leveren voor de maatschappij en de industrie.

De raad wijst erop dat als de overheid jonge mensen wil motiveren om aan onderzoek te participeren, zij hen ook een stuk zekerheid moet bieden. Als de maatschappij wil inzetten op innovatie, dan moet zij ook investeren in deze statuten. Dit betekent dat deze navorsers meer zekerheid moeten krijgen en hun rechtspositie duidelijk moet zijn. Vandaag heersen er nog teveel onduidelijkheden over deze statuten en hun rechtspositie. De raad vraagt dat het debat hierover dringend gevoerd wordt en dat zijn geledingen hierbij betrokken worden.

Isabelle De Ridder
secretaris

Harry Martens
voorzitter